

Перший стаціонарний цирк-театр в Києві під назвою "Альказар" був відкритий у 1875 році австрійцем Ігнатієм Собботом на ділянці, купленій французом Огюстом Бергонье ще в середині 70-х років, на розі вулиць Фундуклеївською і Ново-Єлізаветської (зараз вулиці Б. Хмельницького і Пушкінська — там знаходиться будівля Російського драматичного театру ім. Лесі Українки). Циркові видовища демонструвалися в місті з незапам'ятних часів. Еквілібристи, скоморохи, вуличні гімнасти і кулачні бійці, що розважали публіку, замальовані на фресках Софійського собору, спорудженого в XI ст. З кінця XVIII ст, коли до Києва перевели з Дубно знаменитий Контрактовий ярмарок, тут стали з'являтися балагани, в яких виступали акробати, жонглери, силачі. Виходили на арену і іноземці — переважно канатоходці, клоуни, наїзники і дресирувальники хижих звірів.

З часом іноземні антрепренери поступово витіснили місцевих циркачів і фактично узяли галузь в свої руки. Так, Крюссо і Гайнріх у 1858 р. побудували балаган в Палацовому парку на Печерську «для показу акробатичних і гімнастичних вправ». У тому ж році австрієць Шлезак збудував дерев'яний цирк-шапіто на площі Троїцькій (біля нинішнього Республіканського стадіону). А в 1869р.; Жорж Бретон будує таку ж споруду на Бессарабській площі. Оскільки балагани і шапіто збирали багато глядачів, витрати швидко окупалися. Француз Огюст Бергонье вирішив побудувати стаціонарний цирк.

У 1875 р. на розі нинішніх вулиць Б. Хмельницького і Пушкінською з'явилася двоповерхова кам'яна будівля першого в Києві постійного цирку «Альказар». Тут давали пишні вистави 60 артистів, балет з Неаполя, клоуни з Лондона, оркестр з 35 музикантів, а також показували кінні номери за участю 40 коней. Проте вкладення не окупилися. Вже наступного року «Альказар» закrywся, а приміщення власник здавав гастролюючим театральним трупам.

Наступні 14 років Київ жив без постійного цирку. А в сусідніх містах один за іншим відкривалися приватні стаціонарні цирки: 1862 р. в Одесі, 1868 р. у Москві, 1879 р. другий цирк в Одесі, 1883 р. у Харкові, 1888 р. у Ризі. Київ, що почав в ті роки перетворюватися на економічний і культурний центр регіону, не міг дозволити собі «пасти задніх».

У 1891 р. проблемою спорудження стаціонарного цегельного цирку турбувалася Міська дума. Вирішили провести конкурс на кращий проект, а до участі в нім запросити власників ведучих цирків Російської імперії. Прохання присилати пропозиції опублікували в київських, московських, петербурзьких газетах, викликавши ажіотаж серед циркової громадськості. Першим представив проект знаменитий Альберт Саломонський, другим — не менш відомий у цирковому світі Сципйон Чинізеллі. У конкурсі взяли участь Максиміліано Труцци, Вільгельм Сур, брати Никітїни і ін. Проте всі проекти були відхилені, і питання знову зависло. Тоді Міська дума зажадала від міської управи створити спеціальну комісію із зведенням стаціонарного цирку. Її очолив відомий київський архітектор Георгій Шлейфер. Комісія добилася виділення земельної ділянки на Бессарабській площі (на місці нинішнього критого ринку) і доручила будівництво цирку Петру Крутікову.

Проте побудувати його на Бесарабці не вдалося: були і ще інші бажуючі освоїти цей ласий шматок поблизу Хрещатику, в яких теж були впливові заступники в Міській думі.

1 березня 1903 р. Крутіков написав лист з формальним проханням дозволити йому побудувати цирк «в садибі № 7 по Миколаївській вулиці Палацової ділянки». Вже через

чотири дні Міська дума заявила, що не бачить перешкод по цьому питанню. А ще через 20 днів послідував дозвіл губернаторського правління починати будівництво. Циркова концесія «Свій цирк» Петро Крутіков назвав Hippo-palace («Кінний палац»). Проект будівлі виконав знаменитий архітектор Владислав Городецький. Проте Петру Сильвестровичу представлений варіант не сподобався, і він замовив інший архітекторові Едуардові Брадтману. Купівля земельної ділянки обійшлася в 100 тис. крб., для чого довелося витратити спадок, що дістався від батька. А щоб завершити будівництво, він продав маєток. Загальний кошторис склав 325 тис. крб. Hippo-palace розкрив двері для публіки 23 листопада 1903 р. Це був найбільший у Європі цирк – цегельний, двоповерховий, оснащений за останнім словом техніки. Шик оточував публіку з перших же кроків. Наприклад, у фойє був покладений паркет. Приголомшувала і вбиральня – раніше кияни бачили подібне лише в театрах, а в цирках-шапіто дивилися виставу у верхньому одязі. До речі, пальто, шинелі і шуби рекомендувалося здавати в гардероб ще і тому, що в залі тепло – в Hippo-palace було парове опалювання. Просторий триярусний зал, величезний скляний купол над манежем, електричне освітлення. Кожного з 2000 глядачів чекало зручне крісло (після шапіто з його дерев'яними лавками така розкіш не могла не потрясти).

Теперішня фундаментальна споруда Національного цирку України, зведена на площі Перемоги, 2 (проект архітектора В. Жукова), відповідає всім вимогам сучасного циркового будівництва, відкрита 5 листопада 1960 року – це друга ювілейна дата – будівлі Національного цирку в цьому році виповнюється 50 років.

У 1998 році Київський державний цирк отримав статус Національного цирку України, це дало йому юридичне право називатись головним цирком України. На його базі створюється більшість нових номерів, що потім гастролюють по всьому світу.

Цирк – це невичерпне джерело бадьорості та радості, веселощів і оптимізму, де діти поринають у світ чудес, а дорослі мають нагоду знову відчувати себе дітьми. Приходячи до палацу циркового мистецтва, глядач долучається до світу добра і краси. Тому, напевно, прекрасними є ті люди, які творять для вас свято цирку.

Сорок років життя віддав Національному цирку України його генеральний директор Борис Михайлович Заєць, творча діяльність якого пов'язана з цим колективом. Навіть в умовах колишнього загальносоюзного циркового конвеєра він зумів створити український колектив, що з успіхом репрезентував Національний цирк на міжнародній арені, творив славу України.

В 2011 році у Національного цирку був подвійний ювілей – 135 років з часу заснування в Києві стаціонарного цирку.

На сьогодні цирк має власних артистів різних циркових жанрів, балетну трупку, один з найкращих музичних колективів. Нещодавно було покращено технічну базу цирку, що дозволило значно покращити якість художнього сприйняття вистав. Покращені умови роботи артистів і адміністрації цирку.